

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A temesvári parasztyűlés.

Arad, szeptember 21.

Megtörtént a temesvári nap. A zsidó-faló néppárti „Freisinnige” szerkesztője: Blaskovits páter és az eleki parasztlevelező: Wittmann János, összegyűjtötték a Bauernvereine-okban melegen tartott délvidéki németajku földműveseket Temesvárotra, hogy staffazsul szolgáljanak a nemzeti párt anynyiszor félreértett és ismert vezére „nagyszabású” enuncziációjához. A városi intelligens polgárság tüntetőleg távol maradt ezen „intim”-körben tartott bizalmas értekezlettől, melyen, a táborokar kivételével, a vidék romlatlan népe vett csupán részt.

De kitűnik már ebből is, hogy a „nemzetiek” pártvezére sokkal erősebb a taktikában, mint a politikában, és azért beszédét is hallgatóságának gyermekded, hiszékeny felfogásához mérte úgy, hogy a temesvári beszéd sajátképen egy meglehetősen alacsony nivón álló kortesbeszéd, de ezen nemében aztán csakugyan mintaszerű.

Figyelemmel olvastuk végig a beszédet, de nem találunk abban egy csipetnyi pozitívumot, latra vetni, mérlegelni való érvet, ellemben csupa általános vádaskodásokat és tényekkel meg nem okolt ráfogásokat, melyek Apponyi beszédeinek félreismerhetetlen jellemvonásait képezik. Már azon körülmény, hogy a beszéd nagyobbik részét németül tartotta, rá vall annak természetére és hivatására: németajku földműveseknek volt az tartva, nem számítva komolyabb elbírásra.

A beszéd bevezetésében tapintatlan indiskreczióval beszél el a pártvezér a Bánffy és Szapáry miniszterelnökökkel folytatott alkudozásait, kiemelve, hogy utóbbi előtt az együttműködés feltételül azt kötötte ki, miszerint a belügyi kormányzat és a nemzeti vívmányokért való küzdelem az ő programja szerint történjék.

Ugyan miként ugorhatott volna bele Szapáry ebbe a sötétségbe, midőn Apponyi még soha ki nem fejtette, hogy micsoda az ő „programja”? Általános frázisokon kívül e részben még soha semmit nem hallottunk, és a legkedvezőbb amit Apponyiról föltehetünk az, hogy ő maga sem tudja, hogy mit akar.

Amit a választási visszaélésekről mond, az mind csak régi dal a régi — hazugságról, mert azt csak mindenki tudja, hogy a választásoknál egyforma fegyverekkel harcol kormánypárt és ellenzék, s ha a kiegyenlítésen felül marad valami, az bizonyosan az ellenzéki korteskedések szerelenségének rovására esik.

Egészen a kortesvezérhez méltó volt azon közönséges vád, hogy „Bánffy befolyása, az ő parancsa, az ő főispánjai, szolgabírói és csendőrei teremtik a képviselőket.” Itt különben már a fejlődés további stádiumában mutatta be magát a néplevelező, mert Ipolyságon még keservesen panaszkolta, hogy a magyar választó polgárság többsége nem akarja bevenni a nemzeti párt egyedül üdvezítő tanait.

A nemzetiségeket azzal akarta megnyerni Apponyi a magyar állameszmének, hogy az oláhok és németek ép oly súlyo-

san érzik majd az adó felemelését, mint a magyarok. A románokat a romániai buza konkurrencziájának veszélyes voltával, a szerbeket a szerb sertéssel behozott vésszel akarta külföldi testvéreiktől elidegeníteni, nem fontolván meg a korteskedés hevében, hogy a szegényebb néposztályhoz tartozó románság és szerbség nagy többsége az olcsó kenyérre és olcsó husra van utalva. Hja, de aki közülök választó, annak eladó buzája és sertése van!

Majd egy soha nem hallott egészen új elvet proklamált, azt t. i. hogy „szabad államban mindenkinek jogában áll anyanyelvét használni és faji jellegét az ország határain belül megőrizni.” Minthá ezt már nem régen tudtuk volna s nem épen az volna a bajunk, hogy a fenálló viszonyok szerint e részben nagyot is sok történik a jóból; és mégis a derék néplevelező, a nemzeti aspirációk embere nem restellte nyomban kijelenteni, hogy „est csak úgy fogjuk elérni, ha a nemzeti párt politikáját sikerül megvalósítanunk.” Hát látott-e már a világ ilyen kétkulacos kortesi, a ki Ipolyságon még a néppártiságot sem tartja szétválasztó momentumnak, mert a fő a nemzeti aspirációk megvalósítása, míg Temesvárotra az egybegyűlt szerbek, románok és németek előtt ékes német eredetiséggel és megtölmácsolt szerb és oláh idiomával azt hirdeti, hogy e néptörzsek anyanyelveiket csak akkor használhatják és faji jellegüket az ország határain belül csak úgy őrizhetik meg, ha a nemzeti párt politikáját sikerül megvalósítani.

Schwamm drüber.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Mécs és láng.

Írta: Kazár Emil.

A villamos osengetyű vontatott berregése hallatszott be a szobába.

— Ez nem Vágási ur osengetése, — szólt a varrónő, kit tül, floridas és egy csomó csipke vett körül, míg az urnő ama sok haszontalanság valamelyikével foglalta el magát, melyek nélkül a nők soha sem lehetnek el, s életök egy részét áldozzák neki.

— Ez Kereszti, — felelt az urnő, s egyszermind fölpillantott az órára. — Ot óra. Nagyon becsületes ember.

A két nő tovább folytatta a maga dolgát, s észre sem vették, hogy a osengetés óta már elmúlt néhány perc, de a látogató nem mutatkozik. Perczek múlva ismét hangzott a osengő néhány halk berregése.

— Ugy látszik, meg sem hallják Kereszti ur osengetését, — mond akkor a varrónő.

— Miért nem osenget úgy, hogy meghallják.

Most már hallani lehetett az előszoba ajtajának fölnyitását és egy férfihangot. Kopogtak az ajtón és Kereszti Pál belépett, egy nap-sütőte, erős férfi, kifogástalan eleganciával. Az urnőnek kezét osókolt és egy la France róssát adott, a varrónőnek pedig egy doboz bombont. Aztán megnézte a kanári madarat,

megvizsgálta a virágokat, a mintán meggyőződött, hogy az óra is föl van huzva, leült a háziasszony közelében.

— Kereszti ur, nem izgatott ön egy kis-sé? — kérdezte ez, a látogató arcába tekintve.

— Valamit közölnöm kell nagyságoddal, — felelt Kereszti mély hangon. — Az a bizonyos pör.

A háziasszony fölállt, s bement látogatójával a szalonba.

— A válópörömről akar szólni?

— Mától kezdve nagyságod nem Palotai Lajosné.

— Hála istennek! — sóhajtott a nő.

— Ma három órakor hirdették ki az ítéletet, s az ügyvédet kértem, hogy én közölhessem először a nagyságos asszonynyal.

— Most öt óra. Mért nem sietett jobban?

— Ezek óta mindig ilyenkor tészem tiszteletemet.

— Igaz.

A nő komoly volt és pár pillanatig hallgatott. Életének szomorú fejezetét végzi be a bírói ítélet. Erre gondolt, mikor azt mondta:

— Bár ki is szakíthatnám életemből.

— Palotai Lajos egész életében könnyelmű ember volt, — szólt Kereszti Pál.

— Senki sem mondta nekem. Ön is tudta és hallgatott. Ön, a ki ismert kis lány-korom óta! Senki sem figyelmeztetett, hanem eljöttek gratulálni.

— Nagyságod szeretted.

— En istenem! Fialat leányoknak sokszor kigyál a szívök. Engem az első láng megégetett. Alig ismertem néhány hétig s felesége lettem. Aztán mindenki azt mondta, mikor boldogtalan voltam, hogy ezt előre lehetett tudni. Ön is azt mondta Kereszti.

— Nem akartam toladó lenni.

— Tolakodni, oly régi ismerős?

— Ez tisztelője nagyságos asszonynom.

— Igen édes barátom, ön mindig jó volt, állandóan jó, szerencsétlenségemben is.

— Meg tudtam volna halni! — tört ki Kereszti Pál, de helyreigazitólag hozzátette: Ma is meghalnék.

— A szép, fiatal asszony mélyen maga elé nézett, mint a kik elgondolkoznak.

— Hiába ismertem már évek óta, még a kezét sem mertem megszorítani.

Az asszony nem válaszolt semmit.

— Emlékezik nagyságos asszonynom a felhőszakadásra?

— Hány éves volt akkor?

— Haszonbó.

— En csak tizenhét.

— A rétre mentünk sétálni és mert az a szökés, virágot szedünk. Hirtelen fergeteg támadt, mi bemenekeültünk egy elhagyott oszszkunyhóba. A faluba vezető patak kiáradt, elvitte a hidat s nem tudtunk haza menni. A kunyhó volt éjjeli tanyánk. En ott feküdtem le a kunyhó nyílása előtt, egy órködtem.

— Jól emlékszem, így történt. Egész éjje

A kiegyezési törvényjavaslatok. A kiegyezési törvényjavaslatok közül a kereskedelmi miniszterium kebelében készült el a vám- és kereskedelmi szövetség megnyitására szóló törvényjavaslat, míg a pénzügyminiszteriumban eddig is nem kevesebb, mint nyolcz, a vám- és kereskedelmi szövetségről szóló törvényjavaslatokkal kapcsolatban álló törvényjavaslat van előterjesztésre készen. Ezek külön-külön a szesz-, a sör-, a cukor- és ásványolaj-adóról és rokontárgyakról szólnak. Ez idő szerint a pénzügyminiszteriumban az előkészítés stádiumában van több, a valuta rendezésének befejezését öszlő, nem különben a bankszabadság megújításáról szóló törvényjavaslat, a mely utóbbi csak akkor készülhet el végképen, ha a két pénzügyminiszter, a kik csak tegnap vetették kezükhöz a bank utolsó jegyzékét, ezen jegyzék fölött megállapodásra jut, a mi alkalmasint csak a Vaskapu-megnyitási ünnepélyek lezajlása után lesz lehetséges.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, szeptember 21.

Az ülés kezdete délelőtt 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Schóber Ernő és Hévízy.

A kormány részéről jelen voltak: Bánffy Dezső br. Perczel Dezső Dániel Ernő.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök jelenti, hogy Ugron Zoltán Balázs Antal és Horváth Géza hat heti szabadságot kérnek egészségi okokból.

A kért szabadságot a ház megadja.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök a honvédelmi miniszter távollétében törvényjavaslatot nyújt be az ujonczjutalékról.

A bizottsághoz utasítják.

A gyorsíró kongresszus költségei.

Pulszky Agost megokolja indítványát, hogy a ház a gyorsíró-kongresszus költségeire 500 forintnyi segílyt szavazzon meg. (Helyeslés).

A ház elhatározta, hogy az indítványt érdemileg tárgyalni óhajtja s napirendre tűzése iránt az ülés végén fognak intézkedni.

[Bizottsági jelentések.

Bizottsági jelentéseket tárgyalt a ház ezután.

A soproni vasut javaslatnál

Pázmándy Dénes szolt s kijelentette, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Fabinyi Teofil egyetért előtte szólóval ab-

ban, hogy vasuti politikánkat nemzeti irányban kell fejlesztenünk. A jelen javaslatot azonban elfogadja, mert meggyőződése, hogy erre a vonalra is szükség van.

Bolgár Ferenoz Pázmándyval szemben a vasutvonal kiépítésének fontosságát hangoztatja. A javaslatot hozzájárul.

Pázmándy Dénes szavait állítja helyre. Elismeri azt, hogy Sopron magyar város s a vidék lakossága hazafias magyarokból áll, de éppen e vidék anyagi érdekeinek előmozdítására óhajtana más irányu vonal kiépítését.

Thaly Kálmán Ruszton át óhajtana a vonalt kiépíteni, s ezért a bizottság jelentéséhez nem járul hozzá.

Fabinyi Teofil személyes kérdésben szolt s hangsulyozza, hogy Pázmándy igenis német városnak mondta Sopront, a mint az a gyorsírói jegyzetéből kitűnik. Egyébiránt köszöni Pázmándynak azt a kijelentését, hogy Sopron magyarságában nem kételkedik.

Reitter János szolt még fel, mire a vitát bezárták.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter reflexkál azokra a kifogásokra, melyeket a javaslat ellen felhoztak. Bizonyítja, hogy a vidék érdekei ellenére volna a vonalat Ruszton át kiépíteni s ezért ajánlja elfogadásra a bizottság jelentését.

Bethlen Balázs gróf előadó szolt még röviden azután a Ház a javaslatot nagy többséggel hozzájárult.

A fertővidéki vasut javaslatnál ugyancsak Pázmándy Dénes szolt. Hangsulyozza, hogy őt felszólalásában csupán országos érdekek vezérlék.

Ebből a szempontból a jelen javaslatot nem fogadhatja el.

Reitter János helyteleníti, hogy a kormány ugyanazon utvonala két előmunkálati engedélyt adott. Elismeri, hogy országos érdekek kell szem előtt tartani, de amellett a vidék érdekeit sem szabad elhanyagolni. A vasut vonal kiépítése a vidék érdekeinek megfelelő nézete szerint s ezért ő a javaslatot elfogadja.

A vitát bezárták.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter rövid felszólalása után a Ház a bizottság javaslatát elfogadta.

A többi jelentést felszólalás nélkül fogadták el.

A miniszterelnök válaszal.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök Szluha Istvának a gazdákat ért károk ügyében hozzá intézett interpellációra válaszul elsőben.

Kijelenti, hogy a csapás nem mondható általánosnak úgy, hogy országos csapásról, országos inségről nem lehet szó.

A kormány e kérdéssel foglalkozott s messzemenő intézkedéseket tett a sújtott vidé-

kek nyomorának enyhítésére. Igy intézkedéseket tett az adóelengedésre vonatkozólag stb. Kecskeméten csemeték kiosztását rendelte el stb.

A felvidéken, sajnos, nincs kizárva az sem, hogy a társadalom közbelépése vétsessék igénybe. Az előintézkedések már megtörténtek.

Kéri válasza tudomásul vételét.

Szluha István és a ház tudomásul veszi a miniszterelnök válaszáat.

A császár bécsi útja.

Bánffy Dezső válaszal ezután Ugron Gábor kérdésére a császár bécsi útját illetőleg.

Kijelenti, hogy a békés irányzatú hármasszövetség változatlanul fennáll s a hasonló gondolkozású uralkodók közreműködését mindig szívesen fogadja.

Monarchiánkat arra törekszük, hogy a Balkánban a statusquot fenntartsa s a balkánállamok szabad fejlődését biztosítsa. (Élénk helyeslés.)

Ugron Gábor elítélőleg nyilatkozik diplomaciánk tevékenységéről, melyet éveken át a Balkánban folytattak. Ennek a helytelen eljárásnak következménye az, hogy ma a Balkánban egyetlen barátunk sincs s a balkánpolitikát más államok diplomáciája irányítja. (Ugy van! bairól.)

A válaszal azonban ő is tudomásul vette.

Apponyi gróf Délmagyarországon.

— A temesvári pártiszervezés. —

Temesvár, szeptember 20.

A mit Somorján megkezdett, a múlt vasárnapon Ipolysághon, ma pedig Temesvárott folytatta a nemzeti párt vezére. — Megindult a korteshadjárat fent és lent, a Csallóközön, Hontban és Délmagyarországon egyaránt. A temesvári szervezkedő gyűlés különösen két körülménynél fogva volt érdekes és részben sajátos is. Az egyik feltűnő sajátossága az volt, hogy a gyűlést valóságban idehozták Temesvárra; a meenyiben a vezérek Budapestről jöttek, a gyűlésező népet pedig a vidékről, Temes-, de még inkább Krassó-Szörény-, leginkább azonban Aradmegyéből vasuton szállították be a városba, a mely a maga egészében szinte ridegen zárkózott el a mozgalomtól. Csak színhelye volt a gyűlékezésnek, a gyűlésen magán azonban még csak a néző szerepére se vállalkozott. A temesvári Vigadó nagytermében vajmi kevés helybeli ember szorongott, hogy Apponyi Albert gróf ajkairól hallja a nemzeti párt ígét.

egy pillanatra sem tudtam lehunyni szememet. Féltem . . .

— Ah, mikor ott örködtem és életemmel védtem volna meg.

— Köszönöm édes barátom.

— Aztán vártam, hogy jó állásba jussak — folytatta Kereszti. Abrándoztam boldog nyugodt életről, De Palotai Lajos elébb megérkezett.

— Kereszti ur, ne beszéljünk erről. Boldogtalanságomban is barátom maradt. Tanácsot adott, vigasztalt, nem is tudom, mi lett volna belőlem ön nélkül.

A meleg, szép szavakat gyönyörűséggel hallgatta Kereszti Pál. A feléje nyújtott kezét megragadta és megoskoltta.

— Nagyságod ismét szabad. Most már meg merem fogni kezét.

Aroza egészen kipirult. A nő tekintete megpihent a szép, férfias arozon, mely oly jó-ságos volt.

— De nem akarok visszaélni ezzel a nevezetes órával, melyben ismét rendelkezhetik élete és szive fölött.

Kivül hevesen, hosszant csilingelt a villamos csengő. A nő felállt.

Bizonyosan Vágási érkezett, — szolt Kereszti. A viszontlátásra, nagyságos asszonyom. A kanáriknak jó lesz egy kis murek répát adni.

Szembetűnő izgatottsággal távozott el Kereszti Pál.

— Bizonyos, hogy már tudja nagyságod amit én akartam megmondani! — kiáltott Vágási Béni, a mint a szalonba lépett. De

Kereszti ott várta az itéletet reggel 9 óra óta. Üdvözlöm szép asszony, a szabadságában, Reményem, még nem fosztotta meg magát tőle.

— Hogy érti?

— No hát Keresztit értem. Hisz ez az ember évek óta udvarol, talán diák kora óta. Egyszer csak megszakad a türelme.

— Ne gyanúsítson.

— Képes volna férjhez menni egy férfihoz, a kinek öt, hat, nyolcz esztendeig való türelme van?

— Mért nem mondja már, hogy husz esztendeig.

— Képtelenségről nem beszél, — válaszal Vágási, alá-föl járva. Egy esztendő is elég. A második esztendőben már nem ismernek akadályt. Törnek, zuznák. De minden esetre eldönténem a sorsomat.

— A széket már eldöntötte.

— Esztendeje már elmúlt, hogy ismerem.

— Sokalja?

— Eppen elég, mert esztendő előtt is elmondhattam volna már, a mit most meg kell hallgatnia, nagyságos asszonyom.

Vágási fölkapta az eldöntött széket és oda helyezte szemközt az asszonynyal. De nem tilt le, csak a fél térdét tette rá.

— Es igazán elmondjam? Minden nő megérzi azt, ha szeretik. Kell-e arról beszélni egy férfinak, a ki mindig gyakorolja ezt a vallomást, ha szeret. Minden tétvével, minden szavával, minden tekintetével. Vártam, hogy szabad legyen, De most már tovább nem várok. Nem asszonyom, egy pillanatig sem.

Mert én nem tudom tovább nézni szépségét, nem bírom nyugodtan hallani hangját; nem vagyok képes tűrni a bizonytalanságot, hogy ez az imádandó szépség és kedvesség az ön boldogságomra vagy a máséra született-e. Igen nagyságos asszonyom, a mint tudom, hogy szabad, hogy rendelkezhetik kezével, én itt a lábánál esedezem.

Letérdelt. Szenvedély égett a szemében.

— Mióta ismerem, emészt a láng. Nem titkoltam. Fölismerhette bennem a szerelmet. Jó volt hozzám, nem igyekezett eltávolítani. Apró titkokat közölt velem. Ha megfogtam kezét, nem vonta vissza. Megengedte a gyönyört, hogy szerethessem.

Tompa, lassu hangon beszélt, s forrt minden szava.

— En nem akarok méceses lenni a szent lábánál. En lángoló áldozat vagyok, mely az égbe vágyik, vagy elhamvad.

— Es nem kell-e hamut hinteni erre a főre? — suttozta egy lány hang, és egy puha kéz érintette meg a fejet.

— Bábánól meg hajol e kéz alatt, hogy valaha még másra is gondolhatott, de büszkén és boldogan fog emelkedni mindig eszentul.

A kanárik osattogtak. A tavaszi nap fénye átvilágította az ablakok függönyeit, mintha transparentek lennének. A kicsik robusására megrendültek az ablakok táblái. Az utcai esivaj fölhangzott. Az óra járása mintha látketés volna.

A szobában felhallgatott az emberi szó.

A másik — már nem annyira feltűnő, nem is meglepő, de mindenesetre érdekes jelenség volt a délvideki, néppárt teljes és odaadó támogatása és részvétele a szervezkedő gyűlésen. A szervezkedésnek látható lelke, egyik első vezére és mozgatója Blaskovits Ferencz, volt szeminárium tanár, a temesmegyei paraszt-egyesület igazgatója, az antiszemita izű, néppárti Freimuthigé szerkesztője és tulajdonosa, egy politikai szereplésre vágyó energikus és agilis pap volt, aki az oroszifalvi kerületben néppárti elvekkel és nemzeti párti támogatás mellett készült sikra szállani a mandátumért.

A gyűlés különben épenséggel nem sikerült valami tulságosan. Tizezer embert vártak és valóban — a megérkezettek száma nem sokkal maradt alul a háromezren.

Nagyfontosságú nyilatkozatok nem történtek. A nemzeti párt vezére valami újat nem igen mondott, ellenben elmondott nagyon sokat abból, amit már Somorján és Ipolysághon is hallottunk tőle. A nemzetiségi kérdést illetően megelégedett egy pár általánosabb megjegyzéssel és az egész kérdést szinte — közgazdasági szempontból ítélte meg. Velt azonban Apponyi beszédének egy érdekes része: az, amely nem mondott el. Az ipolysághi zászlóbontás óta nem mult nap, hogy a nemzeti párt vezérének szemére ne hányták volna a néppárttal való szövetséget. Nyílt szót, határozott választ vártunk ezekre a vádakra és Apponyi Albert grófnak Temesvárott a közfelfogatra egyetlen egy szava sem volt. A mit ezuttal csak egyszerűen konstatálunk.

A temesvári gyűlést óriási apparátussal készítették elő. Valóságos alarmirozták az egész délvideket revizionista ellenzékiek egyaránt. Paktumok és meg egyezések kötöttek a gyűlés sikere érdekében és maga az országgyűlési nemzeti párt is, úgy látszik, különös súlyt fektetett erre a kirándulásra.

Apponyi Albert gróf nagy kísérettel szombaton délután két órakor indult el Budapestről. — A vezér kíséretében voltak Hódossy Imre, Hook János, Bolgár Ferencz, Atzél Béla és Makfalvy Géza képviselők, — a kikhez Szegeden még Drakulics Pál csatlakozott.

Az ünnepség már Zombolyán kezdődött. A derék svábok bandával vonultak ki a vasútállomáshoz és a zombolyai nemzeti párt vezére, Reichrad, harsogó dudaszó mellett üdvözölte Apponyi Albert gróft, a ki nagy szóval kitartó küzdelemre buzdította.

Annál zajosabb, élénkebb volt a temesvári fogadtatás. A nemzeti párt vezérének érkezése összeesett Metianu román püspök érkezésével, akit nagy csomó román várt a pályaudvaron. Sokan várták Apponyt is, — az állomásnál tehát hatalmas tömeg hőmpölygött. Egy konfúzió is támadt. A román püspök fogadtatásának rendezői és a nemzeti párt vezérének üdvözlésére kijött közönség elhelyezéséről gondoskodó rendezőség úgy összerendezdék a publikumot, hogy a vendégek alig találták a kijáratokat.

Apponyi Albert gróft a temesvári nemzeti párt vezére, Pattány Elek üdvözölte. Apponyi válaszában kijelentette, hogy erőt meríteni jött az elvesztés érényéből ahhoz a harchoz, amely a legújabb hírek szerint immár közvetlen küzdelem áll.

A képviselők és a fővárosi vendégek a pályaudvartól a koronaherceg szállóba hajtattak. A gyönyörű estidőben nagy számban sétálgató közönség érdeklődéssel nézte a bevonulást. Helyenkint néhány színes lampionos

fiatal ember állt és itt-ott éljenzés is hangzott különösen a szálloda előtt felgyűlt tömegben.

Mint már említettem, Temesvár város választó polgársága elenyészően csekély számban vesz részt a nemzeti párti szervezkedésben, a mi mindjárt szombaton este kiderült a szálló étteremben tartott ismerkedési estén, a hol jóval több fővárosi vendég és temesvári ellenzéki újságíró volt, mint helybeli választó polgár. A rendezés és szervezés élén a temesmegyei gazdasági egyesület vezető emberei állanak, a kik a vidékről szállítják be a hivatelt, a hűsleges sváb parasztokat. Vittmann János már szombaton hozott magával egy csomót — úgy mutatóba — a törzs azonban vasárnap érkezett meg.

A város közönségét sokkal inkább érdekelte az a kérdés, vajjon Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter — a kiről az a hír van elterjedve, hogy itt lépne fel — csakugyan elfogadná-e a temesvári jelöltséget. Szapáry Gyula grófról, a mostani képviselőről, nem hiszik, hogy még egyszer itt próbálkoznék, míg a honvédelmi minisztert alkalmasint egyhangulag választanák meg.

A gyűlés.

Vasárnap már kora reggel megkezdődött a vidék beözönlése. Tizezer embert vártak, de ennek a harmada is elég volt, hogy megtöltse a városi vigadó nagy termét. Óriásilag tulnyomó részben, sőt csaknem kizárólag német ajku földműves emberek foglaltak el a székeket, közöttük feltűnően sok pap és az a reviziós hangulat, amely már Ipolysághon is rányomta a maga bélyegét a nemzeti párt kongresszusára, itt még erőteljesebben dominált. A gyönyörű nagyterem oldalán emelvény állott, a melyet a nemzeti párti képviselők foglaltak el. A fővárosból Apponyival érkezett képviselőkön kívül eljöttek még Zselénzky Róbert gróf, Schäffer Deszö, Bernáth Béla, Purgly János és Vászárhelyi László is; ellenben, a kit nagyon vártak, — Wenckheim Frigyes gr. nem érkezett meg a gyűlésre.

A gyűlést Pattány Elek nyitotta meg, a kinek indítványára héttagn küldöttség hívta a terembe Apponyi Albert gróft.

A nemzeti párt vezérét, mikor a terembe lépett, éljenzés fogadta. Különösen élénk irgatottság támadt a karzatokon, a hol Apponyi leglelkesebb hallgatói — a szép asszonyok, lányok foglaltak helyet, színt és fényt adva a különben meglehetősen borongós képű gyűlésnek.

Pattányzky szólott még egyszer, üdvözölve a nemzeti párt vezérét.

Apponyi Albert gróf állt ezután a szónoki asztal elé. Igen komoly pillanatban, az alkotmányos küzdelem egy fontos pillanatában jött ide. Olyan haros küzdelem állunk, amely minden valószínűség szerint páratlanul fog állani a mi alkotmányos küzdelmeinkben és pedig nem az alkotmányosság tekintetében áll majd páratlanul. Ipolysághi beszéde óta egyre vádolják, hogy ő az oka, ha a haros páratlanul éles lesz. Szólni fog tehát arról, mi az oka, hogy a helyzet ma olyan orvosolhatatlanul súlyos, hogy immár csakis harosokról lehet szó. Több felől nyilatkozott az az óhaj, hogy a közös közjogi alapon álló pártok együtt működjenek — és hogy ime ő abba a helyzetbe jutott, hogy ez együtt működés lehetetlenségének főokául említi, — erről óhajt felvilágosítást adni, mert ezzel a felvilágosítással — úgy érzi — tartozik. Először is kijelenti, hogy ő a mai helyzetet meg nem teremtetten, csak konstatálta.

Az előzmények felderítésére megemlíti, hogy mikor Bánffy báró miniszterelnök méltóságát elfoglalta, értekezletre hívta meg az együttműködés lehetővé tételére végett a nem-

zeti párt vezető embereit. Miután azonban a miniszterelnök kijelentette, hogy a katonai kérdésekben teendő nemzeti vívmányok ügyét még tárgyalás alá se veheti, a nemzeti párt vezetői erkölcsi kötelességüknek ismerték menten megszakítani a tárgyalásokat.

Mikor Szapáry Gyula gróf részéről történt hasonló irányú felszólalás, ő kijelentette, hogy ő az együttműködésre hajlandó, még ha a kormányzás vezetésében neki rész nem is jutna: — ha biztosítékot nyújtanak neki oly irányban, hogy a belügyi kormányzat és a nemzeti vívmányokért való küzdelem az ő programja szerint történék.

Majd németül folytatva mindenképp a kormánypárt által elkövetett választási visszaélésekről szól körülményesen. Ezek az erőszakoskodások — ha elkekerítették is — de se kedvét, se bátorságát, sőt még a bizalmát se rabolták el. Nem állított az együttműködés elé akadályt, egyetlen feltétele az együtt működésnek, részéről a választások tisztaságának, a polgári jogok szabad gyakorlatának biztosítása volt. Ebben az irányban törvényjavaslatot is terjesztett be és ennek elfogadása fejében szívesen felajánlotta pártja támogatását, erejét. A javaslatot visszautasítani nem merték, egyes részeit elfogadták, de éppen azt, a mi a leglényegesebb, a mi a legfontosabb, azt kipusztították belőle, elejtették. Ma azt, a ki visszaélést követ el, csekély pénzbírságra ítélik, de mód nyújtott egyuttal arra is, hogy az illető ezt a bírságot ne a saját zsebéből fizesse.

Legmerevebben legridegebben visszautasították azonban azt az indítványt, mely az államhivatalnokok visszaéléseit akarta lehetlenné tenni, lehetlenné tévén, hogy a magasabb hivatalnok presziót gyakoroljon alantására. Ő nem itéli el ezeket a hivatalnokokat, inkább szánja őket, hiszen egy felsőbb nyomás kenyezere alatt cselekednek. A mit ő kíván, az igazában az államhivatalnok politikai és egyéni függetlenségének biztosítása.

A mit ő követelt, az az emberi jogok természetes követelménye és az uralkon levő párt még ezeket a követelményeket is visszautasította.

De a kormány még ezzel sem elégedett meg. Még a kuriai bíráskodásról szóló törvényt, ezt a hiányos meggyöngyített javaslatot se engedi törvényerőre emelkedni ebben az ülészakban. Ime új választások küzdelem állunk és a kormány ezeket a választásokat még a kuriai bíráskodásról szóló törvény jogerőre emelkedése előtt akarja megtartani. Hónapokig biztatják, hónapokig vezették félre a népet ennek a — bár gyöngye — garanzsiának a kilátásával, a mely esetleg legalább a górombább visszaéléseket torolhatná meg és ime az utolsó pillanatban a választási visszaéléseknek ezt az egyetlen lehetőséget, halvány és erőtlenséget is elejtik, hogy a választásokat vezető elemeket igazán ne fessélyezze semmi és senki.

A kormány sajtója egyre hirdeti, hogy bemehet mindenki a szabadelvű pártba. Igen, bemehet, csak mélyen hajolni tudjon. Ő felveszi a harosot, a melyre szinte rákényszerítik és se kitérni, se meghajolni nem fog.

Az utóbbi idők óta nagyon sokan a fusió meghiusulásáért az ő szubjektív érzékenységét vádolják. Ez tévedés.

A szabadelvű pártban egész sora van a tehetséges embereknek, a kik kétségtelenül több hivatottsággal bírnak a párt vezetésére, mint annak mostani vezére. Ezek az emberek bizonyára nem helyeselték a nyitrai és stomfai választási eseményeket és alkalmasint sikert kívántak az ő — a választások tisztaságára irányzott törekvéseinek, — ha így estek is

talán, kétségtelen, hogy a szavazás alkalmával mégis magával szemben találta őket. Az tehát, hogy az együttműködésnek az ő érzékenysége vágtat volna az utját, tévedés és valótlanosság.

Igy tettek a liberális párt jobb elemei, mert a hatalom, a mandátum Bánffy kezében van, az ő befolyása, az ő parancsa, az ő főispánjai, szolgabírói és — csendőrei teremtik a képviselőket.

A kiegyezési tárgyalások eredményétől Magyarország gazdasági jövője, alkotmányos szabadsága és erkölcsi jövője függ.

A közgazdasági kiegyezésről tovább ismerteti a törvények intézkedéseit. Ha a két parlament megegyezésre nem jut, a döntés a király kezébe jut. (Nagy éljenzés.) Magyarország egységesen áll az állásponton, hogy terheinket emelni nem lehet. Teherviselő képességünk a végsőig van feszítve és egész csomó kulturális teendőnk elvégzésére, teljesítésére nem jut pénz.

A kvóta-bizottságban tegnap sajtóságos jelenség állott be. — Tegnap ugyanis Horánszky kérdést intézett a kormányhoz, hogy a magyar kvóta-bizottság határozataival egyetért-e? — És a kormány — kitérő választ adott, a felvilágosítást megtagadta. Ez a hallgatás hangosan szól. Nem mondja, hogy a kormány a kvóta felemelését már elhatározta vagy hogy talán ez irányban kötelező ígéretet tett; de az bizonyos, hogy ha a kormány el volna határozva a kvóta-bizottság álláspontjának támogatására, nincs hatalom és nincs ok, a mely ennek nyílt bevallásától visszatarthatta volna. A veszély tehát, hogy terheinket még emelni fogják, fenyegetőbb, mint valaha és az új választások egyuttal hivatta vannak dönteni a felett is, akarjuk-e még továbbra is emeltetni terheinket, vagy sem.

A közös vámterület csak arra jó, hogy az osztrák ipar termékei hálás piacot találjanak Magyarországon és hogy mi a rosszabb osztrák árukért többet fizessünk mint a mennyit a vámok nélkül a külföldi jobb árukért fizetnénk. A közös vámterület áldásos reánk nézve csak akkor lehetne, ha nemcsak az osztrák ipartermékeket, hanem a magyar buzát is védelmeznék.

A kiegyezés megnyitása azonban mi előnyt se hoz Magyarországnak. Vaktában kötjük meg tiz esztendőre a szerződést, a mely míg Magyarországot Ausztria iparának kiszolgáltatja, a mi termékeink számára egyetlen osztrák piacot se biztosít.

A pénzügyminiszter az utóbbi ülésük egyikén kijelentette, hogy a kiegyezés kérdésében már az osztrákkal megegyeztek; — de a vámtarifák rendezését — csak öt év múlva fogják eszközölni. Nos és ehhez a kiegyezéshez keresnek nek most többséget.

A gazdasági és szociális küzdelem nehéz napjait éljük. Hiába doigozik többet a polgár, megélhetése egyre nehezebbé lesz és míg a kormány esetleg apróbb intészekedésekkel egykét másodrendű bajt orvosol, általában olyan irányt követ, a mely a gazdacembernek vesztére tör.

Micsoda ideális állapotok volnának akkor, ha a közhivatalnokok és tisztviselők gyártása és szavazatok szerzése helyett hivatalos teendőiket végeznék. Vajjon meggyöngyözték-e az államhivatalnokok tekintélyét, rovására válnék-e hasznosságuknak? És nem érdemes-e élni, küzdeni, dolgozni és tűrni, hogy ez ideális állapotok csakugyan létrejöjjenek, míg ellenben nem undorító-e az, ha valaki judáspénzen eladja jogát, meggyőződését?

Azután így folytatta: — Es most áttérek a küzdelem harmadik pontjára, szólni akarok a nemzeti égi kérdésekről. Azok, a kik a választásoknál a népet felekezettek és nemzetiségek szerint akarják szembeállítani, rossz szolgál-

tokat tesznek a nemzetnek. A veszélyek, melyek fenyegetnek, mindnyájunkat fenyegetnek. Az oláhok és a németek ép oly súlyosan érzik majd az adó felemelését, mint a magyarok. A magyarországi román-paraszt is csak örülhetne neki, ha a román buza beözönlése le nem nyomná a mi búzáink árát és megkérdezzem szerb hallgatóimat, nem jobb volna-e nekik, ha nem engednék meg olyan szerb sertések behozatalát, a melyek inficiálják az ő sertéseiket? Az állampolgárok jogait egyaránt kell megvédelmeznünk, akár, milyen nemzetiségű is legyen az állampolgár.

A magyar nemzet politikai egysége mindnyájunk jogainak biztosítója, a mely garantálja, hogy egyformák a jogaink és a köteleseink. Szabad államban mindenkinek jogában áll anyanyelvét használni és faji jellegét az ország határain belül megőrizni. Egyes megengedek önöknek, hogy ezt csak úgy fogjuk elérni, ha a nemzeti párt politikáját sikerül megvalósítanunk. Egy részről az állam dicsősége és ereje, más részről nyájassága és jóakarata kell, hogy érvényre jussanak és akkor a magyar nemzet egysége nemcsak a törvényekben, hanem a szivekben is ki lesz mondva. (Zajos éljenzés.) Ezen morális alapon biztosítva lesz a magyar nemzet jövője minden oldalról minden időkre. Az most csak a kérdés, akarjuk-e ezt, vagy sem? (Akarjuk!) Nos hát akkor ezen óriási jogokkal szemben nem kell számba vennünk azokat a nyomoruságos megvesztegetési kísérleteket, a melyekkel a hatalom birtokosai bennünket el akarnak tántorítani. Gondolják meg, hogy a legnagyobb jóval nyomoruságos kicsinyiségek állanak szemben. (Ugy van!) Es most közeledik a döntés ideje. Királyunk kérde most, hogy megvan-e elégedve a nemzet a jelenlegi helyzettel. A nemzettől nyerendő válasz után fog ő Felsőge dönteni, mert mint alkotmányos uralkodó, nem tehet másként, mint hogy a többség választásának értelmében dönt. Ha mi nemmel felelünk belsőkben és mégis a választásnál azokra szavazunk, a kik a jelenlegi állapotokat fentartani akarják, akkor hazudtunk: hazudtunk királyunknak! Egy magyar közmondás azt mondja: Magyar ember szavát tartja! Egy német közmondás így szól: Deutsche Treue über Alles! Önökre tehát az a kettős köteletség vár, hogy mint német ajku magyar polgárok a királynak őszintén feleljenek. Mert kettős vétket és alávalóságot követnek el, ha a királynak hazudnak. (Hosszas éljenzés.)

Szavazzanak őszintén, meggyőződésük szerint, mást nem kívánok önöktől.

Apponyi beszédének ezt a hatásos befejező frázisát tetszés és éljenriadal fogadta.

Utána Zsurma Péter beszélt románul, majd Drakulics Pál szerbül magyarázta meg Apponyi beszédét a szerb hallgatóságának.

Szabadelví jelöltek Temesben.

— Saját tudósítónktól. —

Most, hogy az ugynevezett nemzeti és a néppárt a liberálisizmus iránti gyűlöletben egyesülve, palástolt önző érdekeik céljából közéletünket fenekestül felkavarni törekednek, hogy a zavarosban halászhasznának, zsákmányolhasznának, minden elfogulatlan hazafi, kössék öt bár a multja vagy életviszonyai akarmelyik párt-hoz, önkéntelenül a szabadelví párt felé fordul és lelke mélyében sikerét óhajtja küzdelmeinek. Mert egyedül ebben a táborban látja a nemzeti önállóság visszanyerése óta kiküzdött vívmányokat letéve és őrizve; egyedül ebben látja a békés, a nemzeties haladás, az anyagi felvirágzás feltételeit megadva. A szabadságra törekvő, a honszeretet és a hönvédő egész magyar nemzet van ma a szabadelví párt táborában, s a kik e táborban vezény-

lik, azok tulajdonképpen a magyar nemzet sorát intézik.

A szabadelví párt jelöltjei Temes megyében már hivatalosan fel vannak állítva s megszertelt a legelőnékbb választási mozgalom észlelhető. Levelezünk a szabadelví párt köréből nyert értesüléseit, a következő levélben közli:

Fehértemplomban az egyedüli jelölt Szivák Imre, ki egyhangulag fog újból megválasztatni a kerület képviselőjévé.

Lippán György Gyula birtokos lép fel, ki Zselénszky Róbert gróffal, az új-aradi kerület eddigi képviselőjével, tehát a kerület nemzeti párti elemeivel fog megküzdeni.

A lippai kerület eddigi szabadelví párti képviselőjét Anbrózy Béla bárót Orczyfalván léptetik fel; ellenfele itt Blaszkovics Ferenc osanádgyházmegyei pap, az antiszemita és néppárti „Freimüthige“ szerkesztője s a „Bauernverein“ feje lesz, a ki a nemzeti és néppárt délvideki paktuma alapján mindkét párt támogatásával lép fel, de megválasztatás ezen régi kormánypárti kerületben teljesen ki van sárva.

Új-Aradon, mely kerületet eddig gr. Zselénszky Róbert képviselt, a gróf nem lép fel többé. Itt a szabadelví párt jelöltjét, Capdebó Ferenc főszolgabíró előreláthatólag egyhangulag fogják megválasztani.

Csakován a kerület jelenlegi nemzeti párti képviselője Schäffer Dazsó ismét fellép, de önanca-szai kedvezőtlenek, mert a választók úgyszólván párt- és nemzetiségi különbség nélkül Mayer Károly megyei főjegyző, a szabadelví párt jelöltje köré csoportosulnak, a kinek megválasztása bizonyos.

A moraviczai kerületben az eddigi képviselőt, Sztojjanovits György bárót, ki tevékenységével kiváló érdemeket szerzett, a párt újból jelölte. Ellenében Ivannovich Szilárd solvicsai birtokos is fellép szabadelví programmal, ki a kerületben népszerűségnek örvend.

Rékason újból jelölve lett Janitsáry Sándor; esetleg, szintén szabadelví programmal Ivannovich Sándor főszolgabíró is fellép.

Rittbergen a kerület régi képviselője, Vargics Imre, ki a parlamentnek is kiváló tagja, újból meg fog választatni.

Kis-Becskeken Besseyei Ferencnek, a kerület népszerű képviselőjének újból való megválasztása kétségtelen.

Vereczen a nemzeti párt nem állít jelöltet; ott Herceg Ferencnek, a város jelöltjét egyhangulag fogják megválasztani.

Uj évnegyed.

— Előfizetési felhívás. —

Az Aradi Közlöny október elsején tizenegyedik évfolyamának utolsó negyedébe lép. Ebből az alkalomból felhívjuk olvasóközönségünket előfizetésük megújítására s a nagyközönséget új előfizetésre.

A közönség pártolása és a mi ambícióink szerves összefüggésben áll egymással. Bármelyik növekedése előidézi a másik sokadást. Ennek a biztos tudatában csak arra figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy a morte saison eltűnt és a közel napok nagy mozgalmakban, érdekes eseményekben gazdagoknak ígérkeznek.

Az országgyűlési tárgyalások, a Ház felosztása s az ennek nyomában előálló képviselőválasztások mind hivatta lesznek az olvasók érdeklődésének felkeltésére s állandó lebilincselésére. Mi minden lehető elkövetünk arra, hogy a közönség igényeit kielégítsük s eleven, mindenről bőven tájékoztató lapot adjunk a kezébe.

Ujonan szerveztük tudósítóink karát, szigorú köteletségévé téve a levelezőknek, hogy az összes, közlésre méltó eseményekről gyors és hű tudósítást küldjenek.

Igen erős súlyt helyesünk a riport-szolgálatra, de a többi rovat is kiváló gondunkat képezendi. Ason törekszünk, hogy

a közérdek követelményeinek hű és igaz tolmácsolói legyünk.

Annak, a ki október elsején előfizetőink sorába óhajt lépni, az új negyedév kezdetéig a kiadóhivatal ingyen küldi meg a lapot.

Az előfizetési árak ezek:

HELYBEN,		VIDÉKEN,	
házhoz hordva:		postán küldve:	
1 évre	12.—	1 évre	14.—
1/2 évre	6.—	1/2 évre	7.—
1/4 évre	3.—	1/4 évre	3.50
1 óra	1.—	1 óra	1.20

IDOJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 22. —

Hűvös. — Eső.

HIREK.

Arad, szeptember 22.

Naplirend:

Szeptember 22. Kedd. Róm. kath. naptár: Móriscs. — Protestáns naptár: Móriscs. — Izraelita naptár: Sátoros ünnep. — Görög-keleti naptár (szeptember 10.): Menod. — A nap kél 5 óra 49 perczkor, nyugszik 6 óra 55 perczkor. — A hold kél 6 óra 12 perczkor, nyugszik 6 óra 37 perczkor.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn.

Szabadságharuzi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölcsey-könyvtár nyitva van az aradai és szombathelyi 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola földszint.

Vasutak indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.48 d. e. Csabáig: 5.10 reggel napontr, 12.— délután (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.80 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Szoborsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáiig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon és búcsúnapokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 1.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.44 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vasutak érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6 óra 5 percz reggel, 6.55 délután, gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsúnapokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 3.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 8.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 0.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.03 d. e., 6.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

— Személyi hírek. Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester szombat este Budapestről hazatért. — Csák Csirják dr. minorita rendfőnök tegnap reggel Lugosra utazott az ottani házmeglátogatására, honnan Patkay Miksa házfőnök társaságában a Vaskapu megnyitására megy. — Köllér János kir. vizsgálóbíró több heti szabadságra távozott, helyettese Gulánfy János dr. kir. albiró.

— Aradváros igazoló választmánya a törvényhatósági bizottságban 1897-ben szavazattal bíró legtöbb adófizetők névjegyzékének összeállítására azelőtt ma és holnap délután 3—5 óráig a városháza földszinti termében (kiskaputól jobbra) ülést tart. Figyelmetetjük azon polgártársakat, kik adójuk kétszeres beszámításának az 1886. évi XXI. tcz. 26. §-ában biztosított kedvezményét igénybe óhajtják venni, hogy ez iránt a jelzett időben vagy szóval vagy írásban okmányokkal felszerelve a választmány előtt jelentkezni el ne mulasszák.

— Román Miron metropolita-érsek, mint nekünk jelentik, vasárnap Körösbányán tartózkodott, hol az ujon épített gör. kel. román templomot szentelte fel nagy ünnepélyességek között. A metropolitát mindenütt deputációk fogadták utjában, különösen Déván és Brádon, hol őt a papság élén a járási főbírák üdvözölték. Szombat délután 4 órakor érkezett Körösbányára. Itt a templomnál a nagyhalmágyi esperes fogadta az érseket, kit Brádról egész időig fényes bandérium kísért. Bevonulása alkalmával az összes harangok zug-

tak, a római katolikus a református templomokban is, jelezve a nemzetiségek közötti békes egyetértést. A templomszentelés vasárnap reggel ment végbe, amikor is Aradmegyéből, Hunyadból és környékről óriási közönség sereglett együvé. A misét maga az érsek mondta, azután következett a felszentelés, majd körmenet. Az érseknek hat esperes és 12 lelkész segédkezett a szertartásban, 15 pap pedig a kórnásban énekelt. Körmenet után a metropolita szép egyházi beszédet mondott, melyen többek közt a király iránti alattvalói hűségre intette híveit. A fényes egyházi ünnepélyt nagy bankett rekesztette be, 174 terítéssel. Az érsek este elutazott Körösbányáról.

Éjjel másik tudósítónktól Nagyalmágyról a következő értesítést kaptuk a Janku sirjánál emelt templom felszenteléséről: A cebei templomot felszentelték. Az a körülmény, hogy a templom Janku sirja előtt épült, tőszomszédságában annak az óriási tölgytának, mely alatt Hora és Kloska valamikor titkos népgyűléseket tartott, fölhívja érdeklődésünket. A kormány eleinte megtiltotta azt, hogy Jankunak szobrot állítsanak: így a románok a véres emlékü tribun emlékére templomot építettek. A tulvó oláhok abban reménykedtek, hogy az összeseregülő néppel, mert nép volt eie a Körös-völgyéből és Erdélyből is számosan — nemzetiségi tüntetést rendezhetnek, de semmi ilyesmi nem történt. A templom-szentelés két napig húzódó hosszas ceremóniája alatt a népkifogyott az időből, még ha akart volna tüntetni, akkor sem ért volna rá.

Cebe község kérelmére eljött maga Román Miron metropolita-érsek, kit a hatóságok mindenütt hivatalosan fogadtak; a járás részéről Krasznay főszolgabíró üdvözölte az érseket. Krasznay körösbányai ügyvéd a fogadóbizottság nevében beszélt. Biztosította az egyházfejedelemet a nép őszinte szeretetéről a bár — ugymond — a sovinsista lapok megtámadták őt, sőt hazafiságát is kétségbe vonták, ő bizalmát nyilváníttja az érsek iránt.

Ezzel a rosszul alkalmazott, kizelgesssel nagyon pórul járt a szónok. Az érsek be sem várva a beszéd végét, izgatottan felelt. Kijelentette, hogy a szónok ama szavaira, mely politikát foglal magában, egyszerűen nem reflektál. Otudja mitted — mondta — saját tetteiért mindig megfelel.

A fogadás alatt ez volt az egyetlen kellemetlen incidens.

Este fásziyásmenet, zene kíséretében vonult az érsek Köröstantyára, a hol az éjszakát töltötte.

Vasárnap volt a tulajdonképpeni ceremónia. A nép már kora reggel előzönlötte Cebén a templom körül levő nagy teret, mely méltán történelmi érdekű: nem messze tőle van az a hely, a hol az oláhok 1848-ban tízenhárrom foglyukat legyilkolták. Közös sírban vannak eltemetve, kőpiramis jelzi a sírhelyet, az oszlopon ágyugolyó. Künn volt vagy négy-ötezer ember. Janku sirját erre az alkalomra földszitették virággal koszorúval. Román Mironnak vagy husz pap segédkezett.

— Aradmegye igazoló választmánya tegnap délután 5 órakor Nachtnébel Odön elnökle alatt ülést tartott, melynek egyedüli tárgyát a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1897-ik évre érvényes névjegyzékének egybeállítására képezte. A választmány ugyan e tárgyban ma d. u. 5 órakor tartja második ülését, azután 15 napra közzemlére teszik az ideiglenes névjegyzéket.

— Az ünnepelt főúr. Impozáns módon fejezte ki szeretetét, háláját Világos községe azon férfinak, ki páratlan áldozatkészségével,

fáradhatlan tevékenységével nemcsak Világos, de a megye érdekében is annyi üdvöset és jót tett. Nem volt Világoson, avagy a megyében jóra, nemesre irányuló mozgalom, melyben Bohus László báró nemcsak tevékeny részt ne vett volna, de vezérlő szerepet ne vitt volna, nem volt siker, üdvös eredmény, melynek megteremtésében övé ne lett volna az oroszlánrész. Nem csuda, ha a község minden polgára, nemzetiségi, vallási, politikai különbség nélkül valósággal rajong érte, a megye pedig minden egyes alkalommal siet rokonszenvenek kifejezést adni. Azon alkalom tehát, melyet a báró az által teremtett meg, hogy Világosnak egy hatalmas közkutató adott birtokába, csak impulsus volt arra, hogy a község egy szívve, lélekke tömörűve, külsőleg is kifejezze vonzalmát iránta vasárnap este fényes bankettel hódoljon tiszteletének. A bankett a világosi kaszinó feldiszített termében folyt le, melyen részt vett Világos és a környék összes intelligenciája. Hogy a lelkes ovációk, tósztok özöne hullott az ünnepelt felé, az csak természetes következménye volt a főúr rokonszenves egyéniségének, munkásságának.

— Katonai hírek. Bucyka y Adám alezredest, a magy. kir. 8-ik honvéd gyalogezred aradi zászlóaljának parancsnokát, az aradi hétfői újság értesülése szerint valószínűleg Lugosra fogják áthelyezni. Schissel József százados aradi népfelkelő parancsnok, legközelebb a nyugállományba megy. Dusbaba Vilmos oszsz. és kir. 38-ik gyalogezredbeli hadnagy a bécsujhelyi vívőiskolába vezényeltetett.

— A Kölcsey-egyesület pályázata. A Kölcsey-egyesület idei felolvasásainak élénkítőre két százfórintos pályázatot hirdetett, melyek határideje a napokban járt le. Az egyik százfórint természetudományi dolgozatra volt kitűzve, a másik a társadalmi életből vett erkölcsi tendenciájú vig elbeszélés. Somogyi Gyulához, a Kölcsey-egyesület köznevelődési osztályának elnökéhez három dolgozat érkezett be, melyekről a bíráló bizottság nemsokára fog véleményt mondani. Ezek a következők: 1. A vezérleánya (elbeszélés). Jeligeje: Isten áld meg a magyart. 2. Szövevényesek. Jelige: ugyanaz. 3. Fizikai dolgozat. Jelige: Huggens.

— Szüret a hegyalján. Puskadurrogás, vig notázás, szüretelő legények kurjantása tölti be nemsokára a hegyalját. Nehány nap mulva itt a szüret. A gazdák már készüldnek lasscsokán hozzá, mossák a hordókat, felállítják a préseket, taposókádákat. Mert igaz, a régi szüretnek végtelen kedélyü napjai nem élnek többé, elvitte azokat egy alig látnató, igénytelen kis bogár, de a szorgalmas kéz megbirkozott a pusztulással e ujra zöld ligetté változta a letarolt, kopár hegyeket. A hegyalja községeiben átlag október elejére vannak tervezve a szüreti napok, de a napok pontos meghatározását még csak ezután eszközlik. Ménes hegyközsége vasárnap tartott e tárgyban ülést Zubor Gyula kir. törvényszéki bíró elnökle alatt, melyen elhatározták, hogy a szüret napjainak október hó ötödikét tűzik ki; különben a hegyalja szőlőtermelése az idén oly kedvező, hogy a várakozást messze felülmulta. A borkereskedők máris sorban járják a községeket e vásárolják a bort, illetve a szőlőről a szőlőt. A hegyaljai borok árai is az idén jelentékeny emelkedést mutatnak, a hegyi bor hektoliterjeért 10—18 frtot, a kertieért 8—12 frtot ígérnek.

— Aradi borok a király asztalán. Erdekes, hogy az aradi borok még a király találkozások színhelyén is érvényt tudnak szerezni maguknak. Orvendetesen vettük ugyanis tudomásul, hogy Dományi József, ki nem kevés érde-

met szolgáltatott már arra nézve, hogy udvari szállítónak neveztesse, megbízást kapott legújában arra, hogy az orsova fényes ünnepekhez és a steyeri vadászatokhoz nagyobb mennyiségű borokat szállítson azon hírneves hordókból, melyeknek nedvét már nem egyszer kostolták fejedelmi sarjak.

— Nagy vadászat Kisjenőn. Nagyszabású vadászatot rendeztek Kisjenőn vasárnap a főhercegi uradalom intézősége, mely ugy kedélyesség, mint eredmény tekintetében fényesen sikerült. A vadászatnak Aradról is több előkelő vendége volt: F á b i á n László főispán, F á b i á n Lajos kir. törvényszéki bír., N a o h t n é b e l Odön ügyvéd, D á l n o k y Nagy Lajos megyei főjegyző, O r m o s Péter nyug. alispán, S z a l a y Károly, D á n i e l László, M e s z l é n y i Antal kir. alügyész s még számosan. A vadászat a késő délutáni órákban ért véget, mikor is kedélyes vacsorával ünnepelték meg a sikeres napot, mely után a vendégek az esti vonattal visszautaztak Aradra.

— A novemberi előléptetések. A novemberi előléptetésekhez szükséges bejelentéseket a tisztekről a hadügyminiszter bekérte már a parancsnokságtól. A hadügyminiszteri leiratból következtetve különösen sok előléptetés várható a gyalogságnál a századosi, és a tüzérségnél a főhadnagyi rangfokozatban.

— A zimonyi ezredéves ünnep. Ezredéves multunk egyik határkövénél, ott, ahol a Száva a Dunába ömlik: Zimonyban, vasárnap avatták fel az omladozó Hunyady-vár rombadólt falai között] a hét ezredéves emlékmű egyikét, az egyetlen, mely ezen emlékművek közül teljesen készen van. A felavató ünnepély méltó fényvel és pompával ment végbe, óriási lelkes és hazafias közönség részvételével. A felavatási ünnepen a kormányt J o s i p o v i c h miniszter képviselte és határozó beszédet mondott.

— Változások a klerusban. Nem kis érdeklődéssel vegyest izgalom uralkodik a csanád-egyházmegyei papok között. A püspök ugyanis a napokban fogja azokat a disponálásokat aláírni, amelyekkel az egyházmegye legjobb s zsirosabb üresedésbe jött parochiákat betölti. Megörült ugyanis: a nagybecskereki, fehértemplomi, osákovai, módosi és szőregyi parochia s egytől-egyig a legjobbaknak mondható. Ahogy a megyés főpap bérmentjéről hazatér, intézkedik a parochiák betöltéséről.

— Katonai utóállítás volt tegnap délelőtt 9 órakor az aradi várban. A város részéről egy munkaképesség tekintetéből megvizsgálandó fejszolamlyót vezetett elő N a g y O t t o k á r rendőrhadnagy. Aradmegye részéről 9 hadköteles és 8 fejszolamlyó került vizsgálat alá.

— Készül a transversalis út. Az állami műut osaba-gyulai szakasza közel áll a befejezéséhez. Már Gyula városa alatt dolgoznak s a szakaszból mindössze 3 kilometer nengerelése van hátra. Az uttest október elsején adatik át a forgalomnak.

— Árlejtes a megyeházán. A vármegye nyomtatvány szükségleteinek szállítása tárgyában tegnap árlejtes volt a megyeházán. Az árlejtes eredménye szerint a szövegesési munkálatokat az „Aradi nyomdarszövetésársaság”, a táblázatos munkálatokat pedig Réthi Lipót és fia könyvnyomdája kapta meg.

— Gyilkosság Mikalacán. Még most nem tudják bizonyossággal, ki volt az elkövetője annak a gyilkosságnak, a mely M i k a l á k á n történt vasárnap éjjel, de a vizsgálat javában folyik s már eltalálták a nyomokat, a melyek mihamarabb eredményre vezetnek. A r g y e l á n Nucsu osós az áldozat, a kit tegnap reggel h a l v a t a l á l t a k a h a t á r o n, rajta pedig a külső erőszak nyomait. Altalános a gyanu, hogy azon fiatal szubancok, követték el a merényletet a kik éjszákánként lovaikat a határban legeltetik, mert azok között többen vannak, a kik a meggyilkoltnak nagy ellenségei voltak. Nem valami különös okból természetesen, csak

legfeljebb azért, mert Argyelán lovaikat a tilosban megfogta és kötelességéhez képest jelentést tett minden egyes esetben. Hogy ezek közül melyik a tettes, azt majd megmondja a nyomozás eredménye. A mint a merényletet észrevették, tudomására adták a csendőrségnek s két csendőr megjelent a helyszínén. A szerencsétlen osósnek özvegye és négy árvája siratja váratlan halálát.

— Arverés a városnál. A város gazdasági széke tegnap délelőtt 10 órakor arverést tartott a tüzérségi laktanya és a Kossuth-utcai iskola-épület alatt levő pinczehelyiségek bérbeadását, mely azonban eredményre nem vezetett. A kikiáltási ár a tüzérségi laktanya alatti pinczére nézve 170 forint, a Kossuth-utcai pinczére nézve 40 forint évi bérben volt meghatározva. Megfelelő írásbeli avagy szóbeli ajánlatok nem érkezvén be, a gazdasági szék új árlejteset fog kitűzni, melyre felhívjuk a borkereskedők figyelmét.

— A világozi galamblovészét. Világos községe minden évben igen sikerült ünnepélyt rendez galamblovészettel egybekötve, melyre az egész környék intelligenciája át szokott rándulni. Az idén is október 4-ikére tervezik ez ünnepeket s a rendezőség már is nagy buzgalommal fáradozik az ünnepély sikerének biztosításán.

— Leszakadt menyezete. A sűrűbb esőzések, melyek egy idő óta hosszabb-rövidebb megszakítással — vidékünkön előfordultak, több aradi épületen okoztak oly nemű rongálásokat, hogy a mérnöki hivatal a kapitánysággal egyetemben a biztonság érdekében azoknak kiürítése iránt intézkedett. Tegnap is a legnagyobb szerencsétlenség okozója lett majdnem egy ily átázott épület, a Halász-utca 89. számú ház egyik lakója M a y e r Antal szobájának menyezetéről a vakolat nagy tömegben beszakadt. A házbéliek szerencsére nem voltak a szobában s így semmi komolyabb baj nem történt. A mérnöki hivatal részéről H e r r l i n g Gyula almérnök s a kapitányság részéről K o v á t s Antal rendőrhadnagy felülvizsgálván az épületet, annak rögtön kiürítése iránt intézkedtek.

— Katonai lóvásár Aradon. A honvédszár laktanya mögött elterülő térségen katonai lóvásárt tartott tegnap d. e. 9 órakor egy, O g e r i o s ca. és kir. huszárnagy elnöklése alatt működött bizottság. Aradvármegye törvényhatósága részéről S c h i l l József aljegyző jelent meg. Elővezettek összesen 69 lovat, ebből 14-et alkalmasnak talált a bizottság és mindjárt meg is vásárolt átlagosan számítva 300 frtnyi árban. E helyen megemlítjük, hogy szeptember 25-én M. Bodzáson szintén lesz katonai lóvásár, melyre Aradmegye képviselőjében J a n k János eleki járási főszolgabíró és P á p a y Ödön állatorvosot küldte ki az alispán.

— Őszi eső. Napfényes, derűs éggel fekdött nyugvóra a nap s hűvös, borongós reggele ébredett. Sötétszürke felhőfátyol takarja az égboltot s a terhes vándorok raja szerte fut rajta. Megered az eső nehéz, kövér cseppekben, majd szitálva hull alá a magasból. Eső között született a tegnapi virradat s rövid megszakításokkal tartott az eső be az éjszakába. A hűvös viscepek, a le hulló fonyadt levelek azt hirdetik, itt az ősz, de azt mondja a kalendarium is, a csillagászat is. A tegnap eltemette a szinpompás nyarat s urrá lett az ősz.

— Hírek a csendőrség köréből. A csendőrkertületi parancsnokság H o f f m a n Kristóf a r a d i őrmesternek, mivel mint őrsparancsnok kitagostalan magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatban is kiváló szorgalmat és eredményes tevékenységet fejtett ki, S t r a s s e r Odön aradi szárnybeli számvivő őrmesternek pedig, mivel a szárny számviteli és gazdaság-kezelési ügyeit évektől óta kiváló ügybuzgalommal és lelkiismeretes pontossággal vezeti, dícsérő okiratban teljes elismerését fejezte ki. Az a r a d i szárnyparancsnokságnál H u p k a János és P a p Akos csendőrök, mintán a csendőrségi szolgálat minden ágában alaposan kiprobáltattak és mint szárnyszámvivő altisztek alkalmasnak találtattak, e hó 16-án őrsvezetőkkel előléptették.

— Hetipiac Szlatinán. A kereskedelemügyi miniszter — mint értesülünk — a radnai

járás M a r o s-S l a t i n a községének osütörtöki napra — állatfelhajtás és helypénzesedés nélkül — hetipiacot engedélyezett. Az engedélyt közlő miniszteri leirat tegnap érkezett le a megye alispánjához.

— Makó szava. A makói evang. ref. egyház tanácsa dr. O s é o s y Miklós lelkész elnöklése alatt most tartott ülésében a tiszántuli ev. ref. egyházkerület főgondnoki állására 6 szavazattal egyhangulag a szabadelvű gróf D e g e n f e l d József főispánra adta, a függetlenségi jelölt, U r a y Imrével szemben.

— Rövid hírek. A dán trónörökös-pár második leányát, Ingeborg hercegnőt, legközelebb eljegyzi Frigyes Vilmos porosz örökösherceg. — Hoffmann százados, a szerencsétlenül járt urlovas állapotában tartós javulás állott be. Jó étvágygyal essik s ereje folyton javul. — A nemzetközi fogásati kongresszus e hó végén tartatik meg Budapesten. Az előadók között két aradi fogorvos is van, Morgenstern Gyula és Pap Lajos fogorvosok. — Németszághban csak ebben az évben már 48 tábornokot küldtek penzióba. — Znaïmban Dámsich táborok fiatal leánya fésülködés közben magára rántotta a borsesz-lámpát, melytől ruhája tüzet fogott s ő maga halálos sérüléseket szenvedett. — Budweisben Biagosch György ismert reositátor hirtelen meghalt. Előadás előtt, mikor éppen Lear királyt tanulmányozta, érte a szív-széllhűtés.

HYMEN.

Tarjányi Akos magy. kir. honvédszár-örnagy osütörtökön esküszik örök hűséget Guraszadán özv. gróf W a s s Béláné bájós leányának, I r m a grófkisasszonynak.

Fikker Károly dr. aradi kir. járásbírósi aljegyző eljegyezte a szép B r a s s a y Helén kisasszonyt.

Bozóki István m.-pécskai postatiszt eljegyezte S e l l e y József szemlaki postamester szép leányát, I l o n k a kisasszonyt.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Meghívás! Az I. aradi hadászegyesület vasárnap, szeptember hó 27-én délután 3 órakor az ipartestület kis termében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. egyesületi tagok tisztelettel meghívotnak és kéretnek minél számonabban megjelenni. Tárty: Az alapszabályok módosítása a miniszteri rendelet értelmében. Arad, 1896. szept. 20-án Berán Antal elnök. Kalmár Nándor titkár.

TANÜGY.

(—) Női kereskedelmi tanfolyam. A b r a i Lajos kereskedelmi akadémiai igazgató már régen buzgólkodik azért, hogy más városokhoz hasonlóan Aradon is lehetővé tegyék a nőknek a kereskedelmi pályához szükséges ismeretek megszerzését. Terve most már valóssággá lett, tegnap megnyitott a női kereskedelmi tanfolyam, melyen az akadémia tanári karának vezetése alatt 28 aradi leány készült. — Egyszerűen, minden nagy szó nélkül indult meg a tanfolyam, mely közművelődési életünkben nevezetes hivatással bír. Nagyon örövendetes dolog, hogy tiz havi lelkiismeretes tanulással művelt, szegény családok leányai annyi szakismeret birtokába juthatnak, hogy tisztességes és szép keresetre tehetnek szert véle. A kereskedelem pedig szintén nyerni fog ez új vállalkozással, mert az eddigi példák szerint a leányok az irodai munkánál igen jó és megbízható erők. A tanfolyam tanítói teendőit, mint említettük, az idén még a kereskedelmi akadémia tanári kara maga képes ellátni, bizonyos azonban, hogy az első esztendő sikere annyira meg fogja szaporítani a tanulók számát, hogy más intézetek tanáira is szükség lesz.

Az első esztendőben részt vesznek a tanfolyamban a következők:

Kiss Stefánia, Fleischer Jolán, Ruttkay Anna, Hadanyák Jolán, Arpád Hedvig, Löwenstein Róza, Szekeres Etelka, Schauer Janka, Tröster Szidónia, Hoffmann Aranka, Walder Helén, Tones Lajza, Klein Katioza, Kilyényi Erzsébet, Deutsch Hajnalka, Freund Berta, Ausspurg Emma, Böttmann Vilma, Eckstein

Irén, Bökös Etelka, Lukinich Irén, Deák Irma, Németh Jolán, Schwartz Lenke, Meitner Emma, Schattelesz Regina, Dreichlinger Karolina, Herozog Róza.

(—) Iparos tanulók beiratása. Tekintettel arra, hogy a nyilvántartásba vett iparostanonczok egy nagy része az iparostanoncziskolába mindaddig be nem iratkozott felhivatnak a tanoncztartó iparosmesterek, hogy összes tanonczikat e hét folyamán annál bizonyosabban beirassák, mert jövő hét elején a be nem irott tanonczok mestereinek névjegyzéke a főkapitányi hivatalhoz mint iparhatóságához fog áttétetni az 1884. XVII. t.-czikben körülírt eljárás végett.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

Színészet Battonyán. Levelezőnk írja: Folyó hó 19-én kezdette meg Zoltán Gyula a deési színház igazgatója jól szervezett társulatával előadásait a népkerti szinkörben. Színre került a „Primadonna”. Teljes megelégedéssel konstatálhatjuk, hogy a közönség hangulata — megelégedés, különösen tekintve az előtte működő társulat gyenge előadásait. A czimszerepben Rajosányi Istvánné ügyes játékával s kellemes hangjával kitűnt s a közönség rokonszenvét megnyerte. A r a d i Kálmán Czinczárja pedig folytonos derűtlenségben tartotta a közönséget. Zoltán (Kocsári G.) Zoltán né (Czinczárné) és Karikás Jenő is hozzá járultak hogy az előadást magasabb nivóra emeljék. Vasárnap teit ház mellett „Ejjel az Erdőn” népszimű került előadásra, ami szintén semmi kifogásolni valót sem hagyott hátra ha csak a sugó ügyetlenségét nem aki hangos sugásával zavarta az előadást, amit azonban a szereplők játéka elenyészlyezett. Zoltán Paczorja eredeti paraszt típus volt. Rajosányi né (Boriska) és Kócsi Ilonka (Máli) népdalait a közönség megtapsolta. Rajosányi István (Gyurka) igen ügyes paraszt legény volt. Játéka szabatos, hangja kellemes. Karikás (Balogh Imre) szerepét jól fogta fel s ügyesen reprezentálta. Réthy László (Hájas) mint pesti dandi nem egyszer megkacagattatta a közönséget. A többi szereplők is tehetséges és ügyes színészek, kik közönségünk igényeit kielégítik s a pártolást megérdemlik, s reméljük is hogy Zoltán társulatát műpártoló közönségünk pártfogása alá veszi. Legközelebb színre kerül „Madarász” „Mi történt az éjjel” „Dobó” s mint biztos forrásból tudjuk egy helyi írónak a darabja is. A társulathoz naponta érkeznek a szerződött tagok s mint hírlík vendég szereplők is lesznek. A már említettek kivül a társulat tagjai a következők: Molnár Juliska drámai szende, Réthy Lászlóné népszimű énekesnő. Zombori Gyuláné drámai anya. Ujjfalusi né fiatal hősnő. Subert Emma, Csomafáj Mari, Nagy Vilma, A r a d i Kálmán né énekesnő. Somogyi Antal kedélyes apa. Völgyi József apa. Kulcsár János s. színész. Somogyi Antalné pénztárosnő.

TÁVIRATOK.

A békekongresszus.

Budapest, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) A békekongresszus mai ülése két nevezetes határozatot fogadott el: 1. hogy hassanak oda, hogy ezentul a történelmi tankönyvek ne a háboru, hanem a béke-mlítveit és alkotását dicsőítsék; 2. hogy valamennyi békeegyesület forduljon saját kormányához, hogy beavatkozásával a Törökországban folyó örmény mézszárlásoknak végük vettessék.

Gyáva herceg ő.

Budapest, szept. 21. (Saját tud. táv.) Prodanovits tartalékos tiszt megértette Kükemezey Arpád vivómestert, kit ócsárolva szidalmazta a királyt is. A jelenet egy korcsma borozó társaságában folyt le, hol Kükemezey a nagyszáju Prodanovitsot felpofozta, botjájával úgy összeverte, hogy az darabokra tört, azután kidobta a korcsmából. Az

ügyesség Prodanovits ellen a királysértésért megindította az eljárást, de ő tette következményei elől eddig ismeretlen helyre megszökött.

Ipari kongresszus.

Budapest, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) Az országos ipari kongresszus ünnepiesen megnyílt és a szakosztályok meg is kezdték a működésüket.

Rituális gyilkosságok.

Budapest, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) A törvényszék ma kezdte tárgyalni Bonitz Ferenc sajtópörét, aki lefordított és kinyomatott egy könyvet a rituális gyilkosságokról. A pört felekezet elleni izgatás miatt indították meg Bonitz ellen. Ezzel kapcsolatban bepöröltek egy előfizetési felhívás miatt is, melyben szintén izgat a zsidóság és a házasságjog ellen.

A gonosz mese.

Balassa-Hyarmat, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Ismét felhangzott az ostoba, gonosz mese a zsidók rituális gyilkosságáról. Hosszunapra Pacsali asztalosmester betanította inasát, legyen a zsidók áldozata. És terjedt a hír gyorsan, hogy a fehér lepelben imádkozó vének lefogták az inast, levetkeztették, azután ládába csukták, hogy a Jehova engesztelésére vérét vegyék. De az megszökött és a keresztény vér nem folyt. A szolgabíró hírére a szállongó vádnak megindította a vizsgálatot, mely kiderítette, hogy az egész buta mese néppárti koholmány. A rágalmozók nyakába pört akasztanak.

Kiutasított lázitók.

Belgrad, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Számos montenegróit, kik az ország területén lázitották a népet a kormány kiutasított.

Folyik a vér.

Konstantinápoly, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) Enginben óriási vérengzés volt ismét. Közelebbi megbízható részletek még hiányzanak.

Róma ünnepe.

Róma, szeptember 21. (Saj. tud. táv.) Tegnap mint Róma bevételének évfordulója napján a délután folyamán a városi tanács és a hadseregnek képviselői a Pantheonba mentek, a hol Viktor Emanuel királjánál koszorukat tettek le. A küldöttek azután a Porta pia-hoz mentek, hogy azon a helyen, a hol annak idején rést törtek, koszorukat tegyének le. Ugyanott Galuppi polgármester helyettes számos megjelent egyesület és igen nagyszámu közönség jelenlétében meleghangu beszédet mondott, s mely hódolattal végződött a szabád Róma nevében Helena montenegrói herozegasszony és az olasz király iránt. A jelenlevők tapsoltak.

Galuppi római polgármesterhelyettesnek táviratára, a melyet ez a város bevételének évfordulója alkalmából a királyhoz Monzába intézett, a király táviratilag válaszolt, megelégedésének adva kifejezést, hogy a főváros érzelmei Olaszország tolmácsa gyanánt csatlakoznak az ő öröméhez. A király megjegyezte még, hogy igen örvend annak, hogy fiának boldogsága a város védelme alatt áll, mely a haza sorsát személyesíti és ohajtását fejezte ki, hogy Róma tovább is virágozzék, mint a mely elválaszthatatlan a nemzetnek és az ő dinasztiajának felvirágzásától.

Az angolok harca.

London, szept. 21. (Saj. tud. távirata.) A Reuter-ügynökség jelenti Kermánból: Az egyiptomi ágyúszázadok Dongolába érkeztek és a pénztár épületét, valamint a gabona-kamarákat megszállották. A benszülöttek nyilatkozatai szerint a dongolai kormányzó, s ki igen derék katona hírében áll, tegnap súlyo-

san megsebesült. Az ellenség, a mely El Hafit harcolva üritette ki, Dongola felé megkezdte a visszavonulást.

Örmények a szultánnak.

Konstantinápoly, szept. 21. (Saj. tud. táv.) Mint azt török lapok jelentik, a helybeli 32 örmény kerületből 13,000 örmény feliratot nyújtott át a nagyvezérnek, a melyben hűségüket alázatosságukat és hálájukat fejezik ki a szultán iránt, számos kegyért és igazságáért.

Mészárlás.

Madrid, szept. 21. (Saj. tud. táv.) A „Heraldo” hongkongi táviratot közöl, a mely szerint Ocaoite tartomány összes helyei a filippinai felkelők hatalmában vannak. Kolostorokat és magántulajdont kifosztottak, 6 szerzetest megölték, 6 másik elmenekülhetett. Mintegy 30 szerzetes sorsa ismeretlen.

A telegrafálás megalapítója.

Frankfurt, szeptember 21. (Saját tud. táv.) A 68-ik német természet vizsgáló nagy gyűlés megnyitása alkalmából tegnap történt meg Sömmering Tamás Sámuel frankfurti orvosnak, mint a villamos távirás megalapítója emlékének ünnepélyes alapkövetétele.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzede.

— Gyenes Lajos czég jelentése. —

Budapest, szeptember 21.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kinnáltak, a vételkedv azonban gyenge volt s az irányzat ellanyhult. Elkelt 30000 mm. buza 7¹/₂ krral olcsóbb áron.

Határidőüzlet: Változatlan árfo-lyamokon indult az üzlet s csekély vásárlási kedv mellett ugy is maradt.

Zárul 12 órakor:

Ószi buza	6.93— 6.94
Tavaszi buza	6.21— 6.22
Buza május—júniusra	—
Tavaszi tengeri	3.88— 3.84
Ószi tengeri	—
Tavaszi zab	5.59— 5.60
Ószi zab	5.26— 5.27
Tavaszi rozs	6.27— 6.28
Ószi rozs	6.06— 6.07
Tavaszi repese	11.80—11.40

Ertéktőzede: Szilárdabb külföldre nálunk is szilárdult a hangulat.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	370.80
Magyar hitelrészvény	405 —
Osztrák államvasut	370.50
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—
Rima-Murányi	—
Villamosvasut	—

S z e s z ü z l e t .

— Szeptember 21. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban nyers szesz 50 forint 50 krajczár, krosinyber 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter ¹/₂ belőrtve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslák 5 frt 20 kr. métermassáknént.

Budapesti gabonátőzede.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 21. d. u. 6 óra.

Buza bánági új	6.90— 7.30
Buza tiszavidéki	7.05— 7.40
Buza pestvidéki	7. — 7.35
Buza fejfőrmegyei	7. — 7.35
Buza bácskai	7.05— 7.45
Roze új, elsőrendű	6.10— 6.15
Roze új, másodrendű	6.05— 6.10
Arpa takarmány	4.10— 4.40
Arpa égeini való	5.20— 6. —
Arpa sörfőzdei	6.50— 8. —
Zab	5.40— 5.95
Tengeri bánági	3.80— 3.90
Tengeri másnemű	3.70— 3.75
Káposzta-repese bánági	10.50—11. —
Köles	—
Buza márczius—április	6.92— 3.98
Buza szeptember—október	7.22— 7.23
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.27— 6.28
Tengeri május—június	3.83— 3.84
Tengeri július—augusztus	3.65— 3.70
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	5.59— 5.61
Zab szeptember—október	5.25— 5.27
Káposzta-repese augusztus—szeptember	11.45—11.50

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

A „MILLENNIUM” sörcsarnokban.

Zene-estély!

Még ma és holnap este
a gyulai jól szervezett első zenekar

TÓTH JÓZSEF vezetésével
zene-estélyt rendez,

melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívják és becses pártfogását kérik

Braun és Schuch
vendéglősök.

1292

Körjegyzői irodámban a jegyzősegédi állás

megüresedvén, — ezen 200 frt évi fizetés, mosás és ágynemű kivételével — teljes ellátással járó alkalmazásra pályázni óhajtok ebbéli ajánlataimnak alábbi czimén megküldését kérem.

Az állás azonnal elfoglalható.

Dézna, 1896. szeptember 19.

Marzó Zoltán,
körjegyző.

1291

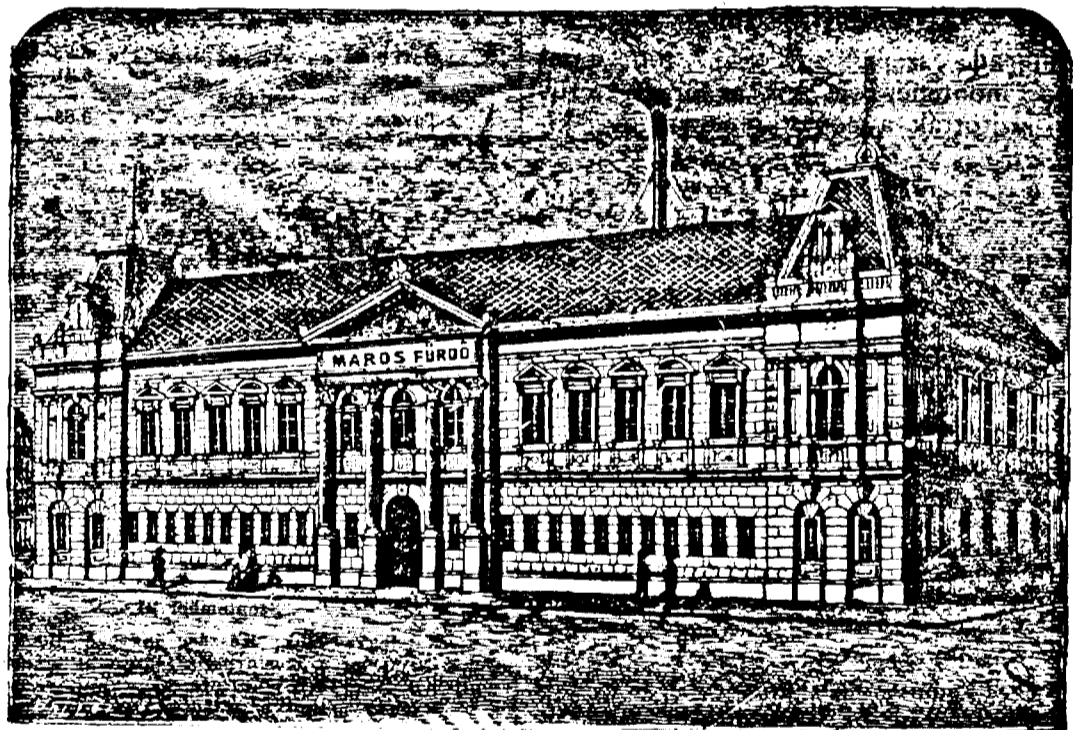
Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellendesebb neme, mely testünket felüdíti, szibbádságnak induló idegeinket napi munkáink teljesítésére képesebbé teszi, vérünk rendszeres mozgását előnyösen előmozdítja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a „fürdés.”

A fürdés kiválólag a gőzfürdésrel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s így lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék azáltal egészségünk biztosítottatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk

Simay István a „Maros”-gőzfürdő tulajdonosa

fürdési díjakat oly méltányosan állapította meg, hogy azt mindenki használhatja.

A várteremben hideg élekek és italok mértékelt árak mellett kiszolgáltatnak. Szűrt Maros-ivóvíz eladására is havi bérlet nyíltatik. Előjegyzeni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy úszó-jegy	— frt 40 kr.
Úszás-tanítás.	
Felírójegygyel együtt	12 frt — kr.
Úszoda.	
Egy személy-jegy	— frt 80 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.
Hideg és gyógy-fürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 50 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Masszázs egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
30 drb bérlet-jegy	18 frt 50 kr.
Vás és móor-fürdő.	
Egy személy-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr.
Kád-fürdők.	
Ruhával	— frt 50 kr.
Ruha nélkül	— frt 40 kr.
Villany-fürdő.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.
Külön ruha-díjak.	
1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	8 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 8 órákor, télen reggeli 7 órákor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben személyesen napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a színház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, 15bb utczai, parkettával kipedelt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vízvezeték, szűrt Maros-víz, és télen át gőzfűtés.

30 — x

1951/1896 p. m.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósága köztjainak törzskönyvei elkészülvén, a közigazgatási bizottság 332—268/1896 számú végzésével az azok hitelesítését célzó eljárás megindítását elrendelte.

Erről az érdekelteket azal értesitem, hogy a törzskönyvek az 1890. évi I. t. cz. 67. ik szakasza értelmében a f. hó 23-tól kezdődőleg hivatalomban 30 napi közzemlére kitétetnek, hol azokat megtekinteni bárkinek jogában áll.

A törzskönyvek elleni esetleges felszólalások a közzemlére kitétel ideje alatt hivatalomnál nyújthatók be, vagy pedig a f. évi október hó 28-án kezdődő hitelesítési eljárás alkalmával a hitelesítő küldöttség előtt szóval vagy írásban megtehető.

Arad, 1896. évi szeptember hó 19-én.

A polgármester távollétében

Institoris,
h. polgármester.

20790/1896.

Hirdetmény.

Városunk trvhtsági bizottsága 20273—562/96. számú határozatával a csatorna-műre vonatkozó szabályrendelet 14-ik szakasza- szerint kivetendő járulékok fizetésének kötelezettségét 1897. évi január hónap első napjától kezdődőleg állapította meg.

Erről a csatorna-mű hálózatba eső háztulajdonosokat tudomás-vétel és miheztartás végett ezen hirdetmény útján értesítjük.

Arad, 1896. évi szeptember hó 12-én.

A városi tanács.

Kisegítő

IRNOKOT

keresek
ki a jegyzői teendőkből
járta.

F. Varsánd, 1896. évi szeptember hó.

Szkalla,
1282 körjegyző.